

Handläggare: Daniel Liljendahl
Telefon: 08-508 25 026

Till
Socialtjänstnämnden

Skrivelse angående hivsituationen i Stockholm

Svar på skrivelse från Per-Olof Ångman (s) och Mia Sundelin (s)

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden beslutar godkänna detta tjänsteutlåtande som svar på den ingivna skrivelsen.

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

Per-Olof Ångman och Mia Sundelin (båda s) har i en skrivelse till Socialtjänstnämnden ställt frågan hur Stockholms stad arbetar med hivprevention. Ångman och Sundelin beskriver hur antalet nysmittade personer är det högsta på närmare 20 år och att detta i mångt och mycket är ett storstadsproblem. En stor del av stadens hivpreventiva arbete sker inom ramen för det statsbidrag som årligen utgår till Sveriges landsting och storstadskommuner. Stockholms stad erhåller under 2008 12 230 tkr. Stockholms stads arbete med hivprevention kan delas in i fyra delar. Det explicita arbetet med hivfrågan bedrivs till största delen av frivilligorganisationer och finansieras till stora delar av ovan nämnda statsbidrag. Det finns vidare ett långtgående samarbete med Stockholms läns landsting och Socialstyrelsen framför allt i fråga om statsbidragets utformning och angående utbildningar. Den tredje delen av stadens arbete avser det ordinarie arbete som bedrivs inom socialtjänst, äldreomsorg och skolan. Inom dessa sektorer är inte hivfrågan främsta fokus men ändå en viktig beståndsdel i det ordinarie arbetet. Den fjärde grenen är stadens ungdomsmottagningar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av socialtjänstförvaltningens kansliavdelning.

Bakgrund

Per-Olof Ångman och Mia Sundelin (båda s) har i en skrivelse till Socialtjänstnämnden ställt frågan hur Stockholms stad arbetar med hivprevention. Ångman och Sundelin beskriver hur antalet nysmittade personer är det högsta på närmare 20 år och att detta i mångt och mycket är ett storstadsproblem.

Den aktuella situationen och statsbidraget

Storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö, samt landstingen erhåller sedan budgetåret 1991/1992 ett statsbidrag för att förstärka sitt hiv/STI-preventiva arbete. STI står för Sexual Transmitted Infections, sexuellt överförbara infektioner. Bidraget regleras i en överenskommelse mellan Socialdepartementet och Sveriges kommuner och landsting. Inför 2008 har totalt 95 mkr fördelats.

Socialtjänstnämnden beslutade 2007-11-22 enhälligt att ansöka om 23 500 tkr i statsbidrag för hiv- och STI-preventiva insatser samt stöd till hivsmittade och anhöriga hos Socialstyrelsen. Socialstyrelsens beslut tilldelar Stockholms stad 12 230 tkr i statsbidrag för 2008. Förvaltningen menar dock att detta belopp är avsevärt mycket lägre än vad som är befogat utifrån hiv/STI-situationen i Stockholm. Under första halvåret 2007 rapporterades 252 fall av hiv (153 män och 99 kvinnor) i Sverige genom klinisk anmälan till Smittskyddsinstitutet, vilket är det högsta antalet anmälda per halvår sedan rapporteringen startade för 20 år sedan. Totalt har det anmälts drygt 7 700 fall i riket och av dem lever omkring 4000 i Sverige idag. Övriga har avlidit eller flyttat från landet. Årets ökning är 40 % jämfört med samma period förra året. Av det antal hivsmittade som rapporterades in under åren 1985-2006 svarade Stockholms län för knappt 60 %. Utöver detta så är de flera av de av Socialstyrelsen utpekade riskutsatta grupperna, invandrare från högendemiska länder (d.v.s. länder i t.ex. Södra Afrika och Afrikas horn där antalet hiv-infekterade i förhållande till folkmängd är avsevärt högre än i Västeuropa och således med en förhöjd risk att smittas), män som har sex med män, injektionsmissbrukare och personer utsatta för prostitution överrepresenterade i Stockholm jämfört med riket i övrigt. De grupper som pekas ut som extra riskutsatta är alla föremål för olika insatser.

Stadens insatser

Socialtjänstnämnden har uppdraget att samordna stadens hivpreventiva arbete. Stockholms stads arbete med hivprevention kan delas in i fyra delar. Det explicita arbetet

med hivfrågan bedrivs till största delen av frivilligorganisationer och finansieras till stora delar av ovan nämnda statsbidrag. Förslaget till fördelning av medlen för 2008 presenteras för organisations- och föreningsutskottet den 17 april (Dnr 420-0561/2007).

Det finns ett långtgående samarbete med Stockholms läns landsting och Socialstyrelsen framför allt i fråga om statsbidragets utformning och angående utbildningar. Den tredje delen av stadens arbete avser det ordinarie arbete som bedrivs inom socialtjänst, äldreomsorg och skolan. Inom dessa sektorer är inte hivfrågan främsta fokus men ändå viktig. Den fjärde grenen är stadens ungdomsmottagningar.

Samarbetet med frivilligorganisationerna

I förslaget om fördelning av statsbidraget presenteras de aktiviteter, projekt och verksamheter som genomförs. Det finns tre typer av organisationer som arbetar med hivfrågan och har del av Stockholms stads statliga hivbidrag. Utöver detta samarbetar staden med landstinget, Stockholms Stadsmission och Svenska institutet för sexuell- och relationsmässig rehabilitering.

Stiftelsen Noaks Ark, RFSU Stockholm, RFSL Stockholm och Convictus föreslås tillsammans erhålla ungefär hälften av det totala bidraget. Dessa organisationer genomför informationskampanjer, utbildningar och uppsökande verksamhet på platser som ofta besöks av personer som har ett riskbeteende eller tillhör någon av riskgrupperna. De olika organisationerna har olika huvudmålgrupp och täcker sammantaget in de flesta riskgrupperna.

Hiv-Sverige, Positiva Gruppen, Heteroplus och Kvinnocirkeln Sverige är i första hand rättighetsorganisationer för olika grupper av hivpositiva och anhöriga. De arbetar på olika sätt för att diskrimineringen och stigmatiseringen av hivpositiva ska minska. De genomför också en rad sociala aktiviteter för att öka välbefinnandet hos de hivpositiva.

Inom arbetet med olika invandrargrupper föreslås en uppdelning av arbetet i två grenar. Dels erhåller sex föreningar/nätverk som i huvudsak organiserar stockholmare av afrikanskt ursprung bidrag för att bland sina medlemmar och sympatisörer sprida preventionsinformation. De har även ett visst arbete med hivpositiva. Utöver detta planeras ett nytt projekt på Noaks Ark som är tänkt att samordna de informationssatsningar som behöver göras gentemot stockholmare med ickesvensk bakgrund. I detta arbete kommer troligtvis även Migrationsverket att inkluderas, eftersom asylsökande och nyanlända invandrare bör ägnas särskild uppmärksamhet. Projektet på Noaks Ark kommer även att administrera utbildningssatsningar gentemot stadens egen personal.

Utöver ovanstående föreslås Socialtjänstnämnden även stödja två projekt på Lafa som syftar till att höja intresset för hiv och STI hos skolever. Landstinget driver också Järva Mansmottagning, som är en mottagning endast för män med fokus på sexuell hälsa. Järva Mansmottagning är den enda i sitt slag i landet. Stockholms Stadsmissions

Ungdomsmottagning föreslås få ett bidrag för sitt arbete mot trafficking. Vidare kommer ett projekt med sexmissbrukare att genomföras

Samarbete med Landstinget, Socialstyrelsen samt andra kommuner och myndigheter

Förvaltningen samarbetar förutom med ett flertal frivilligorganisationer med Stockholms läns landsting och hivenheten på Socialstyrelsen. Socialstyrelsen är den statliga myndighet som har det övergripande ansvaret för det nationella hivarbetet. Genom detta samarbete deltar förvaltningen i utbildningar och uppföljningar av statsbidraget samt tar del av Socialstyrelsens omvärldsanalys. Detta samarbete kommer under året att intensifieras då ett regionalt kunskapscentrum, med trolig placering på Lafa (Landstinget förebygger aids), är under projektering. Inom nätverksarbetet på Socialstyrelsen deltar Sveriges samtliga landsting, regioner samt Göteborgs stad och Malmö stad. Utöver detta så ingår Stockholms stad tillsammans med Stockholms läns landsting, Västra Götalandsregionen, Göteborgs stad, Region Skåne och Malmö stad i ett särskilt nätverk med fokus på storstadsfrågor. Hiv i Sverige är i första hand en fråga för storstäderna samt omkringliggande områden. I dagsläget samarbetar inte Stockholms stad med någon annan statlig myndighet än Socialstyrelsen. Som beskrivs ovan kommer dock kontakt med Migrationsverket att etableras under innevarande år.

Stadens egna verksamheter

Under året kommer en utbildningssatsning att genomföras med syftet att höja hivkompetensen hos stadens socialsekreterare samt personal inom missbrukarvården och äldreomsorgen. Äldreomsorgen är en viktig del i arbetet då många hivpositiva börjar bli äldre. En hivpositiv person löper också större risk än riksgenomsnittet att drabbas av åldersrelaterade sjukdomar i relativt unga år. Denna satsning kommer även till viss del att inkludera frivilligorganisationerna, både de som är explicita hivföreningar och andra som kommer i kontakt med frågan. Skolans personal erbjuder sedan flera år utbildningar hos Lafa. I sammanhanget ska också nämnas att Socialtjänstförvaltningens Prostitutionsenhet erhåller bidrag från landstinget för delar av sitt arbete.

Ungdomsmottagningarna

Ungdomsmottagningarna arbetar med ungdomar och unga vuxna upp till 23-års ålder och är en betydande aktör ifråga om hivprevention och framför allt övriga sexuellt överförbara infektioner (STI). Ungdomsmottagningarna erbjuder de boenden inom respektive mottagnings upptagningsområde en hälsomottagning med fokus på sexuell hälsa. Det finns kurator, barnmorska och läkare. De kan hjälpa sina besökare med frågor som sex- och samlevnad, preventivmedelsrådgivning, graviditetstest, testning av STI, samtal med kurator samt hälsoundersökningar. Utöver detta erbjuds även samtal om tobak, alkohol och narkotikafrågor. Besöken är gratis. Vidare gör ungdomsmottagningarna besök på skolor och tar även emot besök från skolklasser. Hiv- och STI-preventionen bedrivs inom ramen för den ordinarie verksamheten. Ungdomsmottagningarna finansieras gemensamt av stadsdelsnämnderna och landstinget.

Förvaltningens synpunkter

Ångman och Sundelin tar i sin skrivelse upp en mycket angelägen fråga. Uppgiften att minska spridningen av hiv är utmanande. Flertalet av de grupper som anses vara särskilt riskutsatta kan ofta vara svåra att nå för myndigheterna och majoritetssamhället. Det är således viktigt att ha ett gott samarbete med olika frivilligorganisationer, vilket förvaltningen också har.

Inom arbetet med hivprevention och stöd till hivpositiva sker en kontinuerlig översyn av arbetet för att säkerställa att resurserna används på ett så korrekt sätt som möjligt, vilket är särskilt angeläget när hiv sprids lika snabbt som under epidemins tidiga år för drygt 20 år sedan. Stockholms stad har vidare tillsammans med Sveriges alla landsting och regioner samt Göteborgs stad och Malmö stad för Socialstyrelsen påtalat behoven av ökade statsbidrag. Förvaltningens utbildningssatsning ska också ses som en del i effektiviseringen av resursnyttjandet.

Bilaga

Skrivelsen från Per-Olof Ångman och Mia Sundelin (båda s)